

Konu: Ruhsal İnsan

Yazı: 42

Jiddu Krishnamurti

Doç. Dr. Haluk Berkmen

Hindistan doğumlu **Jiddu Krishnamurti** (1895-1986) daha 14 yaşında iken **Teozofi Derneği** tarafından "dünya öğretmeni ve bilge kişi" olarak seçildi. Bu dernek **Helena Blavatsky** (1831-1891) tarafından 1875 yılında kurulmuş ve Blavatsky öldükten sonra derneği **Annie Besant** (1847-1933) ve **Charles Webster Leadbeater** (1854-1934) yönetmişlerdir.

J. Krishnamurti insanın kendi psikolojik yapısını ve düşünce şeklini değiştirmesi gerekliliğini savunurdu ve bu değişikliği ne dinlerin ne de ideolojilerin başarabileceğini ileri sürerdi. Hiçbir dine, sosyal **kast'a** veya milliyete ait olmadığını ilan ederek dünyayı dolaşmış ve ömrünün sonuna kadar mistik (ruhsal) ve sosyal konuları işleyen konferanslar vermiştir.

Üzerinde önemle durduğu konulardan biri de **farkındalık** veya **anlayış** konusuydu. Bu konuda şu açıklamaları vardır (1):

Anlayış zamanın sınırları içinde değildir; zaman asla anlamaya yardımcı olmaz. Anlayış yavaş-yavaş, özenle ve sabırla gerçekleşecek bir süreç değildir. Ya şimdi anlarsınız ya da hiç anlamazsınız; anlayış yıkıcı bir darbedir, usul-usul gelmez; insanın korktuğu bu parçalanmadır, dolayısıyla ondan sakınır – bilerek ya da bilmeyerek. Anlayış bir insanın bütün yaşamını, düşünme ve davranma biçimini değiştirebilir; iyi olsun olmasın, anlayış tüm ilişkiler için bir tehlikedir. Anlayış yoksa keder varlığını sürdürür. Ancak kendini bilme, her düşüncenin ve duygunun farkında olma, bilincin ve gizli olanın her hareketini izleme yoluyla keder sona erebilir.

Farkındalığın an içinde gerçekleştiğini ve **meditasyonun** farkındalığa büyük katkı sağladığını ileri sürmüştür:

Meditasyonun çok büyük bir güzelliği vardır – insanın ya da doğanın ortaya koyduğu şeylerin güzelliği değil, sessizliğin güzelliği. Bu sessizlik boşluktur; her şey bu boşluğun içinden akarak varlık kazanır. Bu sessizlik bilinemez; duygu ve akıl ona ulaşamaz; ona ulaşacak bir yol yoktur, ulaşmayı amaçlayan bir yöntem varsa bu

açgözlü bir beynin uydurmasıdır. Hesaplar peşindeki 'ben'in tüm araçları ve yolları tümüyle yok edilmelidir; zamanın içinde bir ileri bir geri gidişler sona ermelidir, yarın ortadan kalkmalıdır.

Her şeyin boşluğun içinden akarak varlık kazanması fikri, modern bilimle uyum halinde olan bir görüştür. Bilim konusu altında **34** sayılı **Hiçlikten Hepliğe** başlıklı yazımda bu görüşün hem fizik hem de metafizik yönlerinden söz ettim. Krishnamurti, kişinin kendi gayreti ile dönüşebileceğini şu sözlerle açıklar:

Kitle değil ancak birey değişebilir, ancak siz kendinizi dönüştürebilirsiniz; bu nedenle bireyin sonsuz ölçüde önemi vardır. Bireyin hiçbir önemi yokmuş gibi gruplar, kitleler, ırklar hakkında konuşmanın moda olduğunu biliyorum, ama her yaratıcı eylemde önemli olan bireydir. Her doğru eylem, her önemli karar, özgürlük arayışı, hakikat sorgulaması ancak anlayan bireyden çıkar. Yalnızca bireye konuşmamın nedeni bu. "Ben ne yapabilirim, birey ne yapabilir?" diye soracaksınız.

"Bir şey olmak" konusu -özellikle batı toplumlarında- üzerinde önemle tartışılması gereken bir konudur. Bilge kişiler hem "**yapmak**" hem de "**olmak**" kavramı üzerinde dururlar. Krishnamurti de "olmak" isteğinin toplum tarafından bize aşılarmış **ideallerle** ilişkili olduğunu savunur ve şöyle yorumlar:

Yüzyıllardır ideallere göre yetiştirildiniz—bir şey olmanız, yönetici ya da başkan olmanız gerektiği ideale göre; eğer bunlardan biri olamazsanız bu kez de aziz olmaya yönelirsiniz. Bu dünyada ya da sözde tinsel dünyada her zaman bir şey olmayı istiyorsunuz. Dolayısıyla burası ve orası için idealleriniz var. Bu nedenle büyük bir çatışma alanı kurmuşsunuz, ki bu da alışkanlıktır. Öylesine güçlü, zapt edilemez bir alışkanlığa dönüşmüştür, ama siz bunu düşünmemişsinizdir. Alışkanlıktan kurtulmak çok zordur, çünkü olacaklardan korkarsınız.

...Bilinç altında korkarsınız ve "Lütfen; bu idealleri, hiçbir anlamı olmadığını bilerek, yalnızca sözel olarak kabul edeceğim," dersiniz, ama çatışma sorununu böyle çözemezsiniz.

İdeallerden özgürleşmek oldukça zordur, idealleri dışsal olarak ortadan kaldırabilirsiniz, ama içsel olarak yine de vardır—bunlar size ne yapmanız gerektiğini söyleyen sözde içsel deneyimlerdir. Dış yetkeyi yadsıyabilirsiniz; oldukça zeki insanlar bunu yapıyorlar, ama yine de içte bir şey olmak istiyorlar, yalnızca bir kasabanın ve okulun patronu olmayı istemiyorlar, tinsel, kusursuz, huzurlu bir zihin halini de istiyorlar. Huzurlu olma arzusu huzurlu olmadığınızı anlamına gelir, bu nedenle gerçeği yakalamak zorundasınız. İşte çelişkinin karmaşık doğasını görüyorsunuz! Bu ideallerin ne kadar saçma olduğunu söyleyince de bunlar bilinçaltına atılırlar. Bütün ırkımız ideallere gömülüdür. Bu saçma ideallerden birkaçını ortadan kaldırmak önemsizdir, zihnin bütün sürecini anlamak zorundasınız.

(1) **J. Krishnamurti**, Meditasyonlar, Ayna Yayınevi.